

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagyhelyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " — "
Egész évre . . . 5 " — "
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Szombaton.Előfizetési pénzek el-
fogadtatnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Hirdetési díjak:

3 hasábos petit sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árlengedés adatik.A nyilttérben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számíttatik.Hirdetések elfogadtatnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fölvetetnek még M. Zeisler
hirdetési irodájában. (Post, Király-
útcza 60. sz.)

Néhány szó helybeli társas köre- inkhez.

A „Kecskeméti Lapok“ ez évi 33-ik számában közzétett „A három város kertészete és gyümölcs termelése“ című cikk, noha még folytatásra vár, és jelen igénytelen hangok csak annak befejezte után lennének inkább idején; de ez általam annyira kedvelt tárgyra vonatkozó cikk megjelenését rég sóvárogva várt lellem nem enged időt a halasztásra, nem pedig különösen azért, mert a cselekvésre legal-
kalmasabb évszak végéhez közelg, ha azon-
nal nem teszünk, egy évet veszítünk.

A földmivelés, ipar- és kereskedelmi magyar királyi miniszter úr ó nagyméltóságának igen nagy hálával tartozik e három szomszéd város — Kőrös, Czepléd, Kecskemét — lakossága, azon kegyes intézkedéseért, miszerint Lukácsy Sándor urat, legelőbb is hozzánk utasította körútra. — Lukácsy Sándor urat pedig üdvözlöm e téren nemes buzgalmaért!

Első tekintetre úgy látszik ha gyümölcs- és élőfa-piacunkra sürűen elnézünk, hogy Kecskemét gyümölcstermelése és kertészete oly fokon áll, miszerént kívánni valót alig hagy hátra; — mert megenged a két szomszéd város lakossága, ha őszintén kimondom, miszerént sem Kőrös, sem Czepléd város kertjeiből annyi és oly sok jeles gyümölcsfaj nem kerül ki piacra, mint Kecskeméten. — De még azt is sérelem nélkül mondhatom, mikép a törekvés, a fáradhatlan szorgalom és munkásság is, városunk lakosságánál páratlan. — Ki ez állításomat nem hiszi, tegyen egy kis körutat városunk legközelebbi környékén, s tapasztalni fogja: hogy ott, hol ez előtt három—négy évvel szerb-tövist termő futó homok halmok voltak, — ma már szépen diszló és bortermő jó karban álló szőlős kertek, növésnek indult erőteljes ifjú gyümölcs fákkal beültetve, szép egyenes talajjal terülnek. — Mennyi munka, mennyi pénz kellett ide, hogy négy év alatt kietlen pusztából diszes kert legyen! — Azonban mindezek dacára is, sok itt a kívánni és tenni való. — Lukácsy Sándor úr buzdítása majd talán segíteni fog e bajon is.

De hát ugyan mi is e téren még a mi tenni valónk? Mert ellen vethetné valaki, hogy a mi szőlőműveseink nem jeles fategyés tők-e, nem értenek-e kitűnően az ojtás csaknem minden neméhez, nem elég szorgalmasok-e, nincs-e sok jeles gyümölcs és kerti szőlő fajunk? Nem tagadom, hogy e téren több jeles polgártársunk szép sikerrel működik, de azt is be kell vallanom, — rövidség okáért, hogy egyebet elhallgas-

sak, — miszerént az ojtásnak egyik igen czélszerű neméhez, az úgynevezett házastáshoz, mely egész télen át sikerrel eszközölhető, — néhány derék lakostársunkon kívül a nagy többség alig ért, azt nem gyakorolja, hanem az ő tudományuk csak a tavaszi hasítvány, a nyári szemzés és sipolásból áll.

Hibánk az is, hogy nem birunk, nem tudunk magról nevelni vadoncokat, — hanem megelégszünk azzal, hogy a jó Isten majd teremt jó kedvűből elég szilva, alma, körte és meggyfa úgynevezett susnyókat, majd beojsuk azokat.

Igaz, hogy kerteink bővelkednek jeles termékekben, de nagy hibánk az, hogy nem ismerjük e jeles termékeink fajait, neveit, — e miatt nem vagyunk képesek azokat vételre ajánlani, — pedig földolog az lenne, hogy kereskedésre termeljünk!

Végre égbekiáltó vétküink az, hogy ha egynémely valaki, véletlen egy-egy jeles gyümölcs faj birtokába jutott, — pénzért is alig kapsz tőle ojtani való gajjat, — tisztelet a kivételeknek, — sőt ha így ad is, ritkán ad az ohajtottból, kész akarva esalattol meg általa és veszitesz termékben, fában éveket a tulajdonosnak csupán azon gyöngesége miatt, hogy ama jeles fajból más ember fia ne birjon magra vergődni, hanem termékével egyedül csak ő dicsekedhessék. — Így gonfolkozik egy némely boldogtalan polgártársunk, pedig ha még annyit vinnénk is piacra nemes fajú gyümölcsből, egy szálíg megvenné a kereskedő, — hiszen Prágában meg Varsóba szállítják kertjeink termékeit! — Hogy jeles ojtó gajjakhoz jussunk, e bajon segíteni hivatva lett volna műkertünk, de e kert, czélját annyira eltévesztette, miszerént erre nézve külön fogok egy parányi tért kérni e becses lapok hasábján azon alkalommal, ha, — mint hiszem, — Lukácsy Sándor úr, fent hivatolt cikkbeni jelentésében a mi gyümölcsészetünket, és ezzel kapcsolatban műkertünket is szóba hozandja.

Az a kérdés most már, hogy ha kertészetünk ily bajokban szenved, miképpen lehetne azokon segíteni? Nem vagyok kertész, csak a kertben egy szerény napszámos, ki ott a kertész segítségére lehetek, azért ha valaki nállam jobbat és okosabbat mondand, — meghajlom előtte, — de én úgy vélekedem, miszerént kertészetünk haladása elé gördült amaz akadályokat legczélszerűbben lehetne eloszlatni társasulással.

E téren legtöbbet tehetnénk társas köreinkben, ha ott hetenként összejönnénk, gyümölcstermékeinkből egy-két példányt bemutatnánk, a jeles fajokról könyvet ve-

zetnénk, melyekből annak idején a tulajdonostól ojtó gajjakat kérnénk és adnánk, egymást a termelés körüli tapasztalatainkról értesitenénk. — Szóval: vetekedve versenyeznénk azon, hogy ki adhat más polgártársra kezébe szebb és jobb fajú gyümölcsfa ojtó gajjat! Valyon nem jobb lenne-e a serét nagyságú meggy helyett, — hogy egyebet ne emlísek, — általában nemesített meggyet vinni piacra sokszorozott árért? Hiszen rajtunk áll csupán, hogy az eféle esenevész gyümölcsöknek még a fáját is kiirtsuk és helyét értékekkel pótoljuk! — Ha a jeles czeplédi népkör érdemesnek látta ez eszmét fölkarolni, valyon mi minden jóra való igyekezet hiányával vagyunk-e ellátva? avagy egyáltalán nincs arra szükségünk, hogy a rohanva haladó korról lépést tartjunk? Nem vagyunk-e mi is a gazdászati és kertészeti terére utalva, nem ebből él-e népünk? Hiszen iparunk alig ér valamit, ha gabona és gyümölcs termékeinket elhanyagoljuk, valyon mire tekintünk, miből élünk meg?! — Ime itt a dinnye, — e gyönyörű szép gyümölcs, — érésnek ideje is, minő szép volna valamelyik kör helyiségén együtt látni oly sok jeles dinnye fajunkat, és mi hasznos azokból biztosan jó termő magvakat szerezni. — Mert én megvallom, hogy eféle magvakért egyik kereskedőhöz sem szivesen megyek. — Erre ismét azt mondhatja valaki, hogy hiszen van a piacon elég, lehet onnan magvakat szerezni! Igaz, hogy ott van elég szép, de kevés jó, és még valyon alkalmas-e az oda vittnek magva tenyésztésre? Nem hiszem.

Én úgy tartom, úgy vagyok meggyőződve, hogy társas köreinkben e téren kívánt eredményhez jutnánk, ez okból szivesen kérem azok derék elnökeit ne hagyják ez igénytelen szavakat a pusztában elhangzani, pendítsék meg ez eszmét egyleteik előtt, én hiszem, hogy a jó mag jó földbe lesz vetve; a mi népünk fogékony a jóra, megérti önjavát, boldogságát előmozdítani fogja önmaga, csak tért kell neki nyitni, hogy tevékenységét kifejthesse, a jó példa hatni, és ezzel városunk kertészete fölvirulni fog.

Egy napszámos a kertben.

A városi tisztválasztásra vonatkozó két régi oklevél.

I.

1412. Zsigmond király rendelete Szeged város közönségéhez a tisztválasztás tárgyában.

Zsigmond Isten kegyelméből mai császár, Magyarország stb. királya. Üveinknek, Szeged város polgárai, gazdái és la-

Kosai egyetemes közönségének, kik jelen levelünket látva, üdvöt és kegyelműnket. Bejelentett Felsőgünk előtt: hogy a Biró és esküdt polgárok megválasztásának nálatok évenként előfordulni szokott alkalmával, köztetek mindig nagy lázongások és különféle ezivakodások támadnak. Mi pedig nem akarván, hogy köztetek többé ilyen látzongások és ezivakodások történjenek vagy támasztassanak szilárd elhatározásunk szerint, és királyi tekintélyünk s hatalmunk teljességénél fogva, Községték közjavának és békéjének megalapítása végett elhatároztuk és jelen levelünk által elrendeljük, hogy ezentúl, jövőben mindig, évenként szent György napján, várostok egyetemes községe által, előszer negyven alkalmas és tisztességes férfiak, tudniillik a Birónak és esküdt polgároknak választói közületek egyértőleg és közakarattal választassanak és megbizattassanak, kiknek megválasztása után, a Biró és esküdt polgárok megválasztására kirendelt ezen negyven választó, a kiket mint jó és becsületes férfiakat Biróvá és esküdt polgárokká egész községték kebeléből megválasztani, megbizni és kirendelni fognak, ugyanazok szokás szerint és illendően egész Községték által törvényes Birónak és esküdt polgároknak tekintessenek, tartassanak és tiszteltessenek; egyszersmind elhatároztuk: hogy ha ezen rendeletünk ellenére és ennek megvetésével, a már említett negyven választón kívül, mások által közületek akárki megválasztatnék, az ilyenek Birónak és esküdt polgároknak legkevésbé se tekintessenek s azoknak ítéletei és végzései semmiesek és érvénytelenek legyenek; meghagyván és erősen parancsolván egyetemes községtéknek mint liveinknek, hogy ezentúl jövőben jelen szabályrendeletünket teljes érvényben fentartani tartozzatok. Kegyelmiünk elvesztésének terhe alatt e tárgyban másképen cselekedni se merészeljete. Kelt Budán Kisasszony ünnepe előtti harmadnapon, az Urnak Ezer-négyszázötvenkettedik, magyarországi stb.

uralkodásunk huszonötödik, császárságunknak pedig második évében.

Ezen királyi rendelet Ozorai Pipó temesi gróf, mint királyi biztos jelentésére adatott ki s maig is Szeged sz. kir. város titkos levéltárában őriztetik, melynek latin szövegéről e magyar fordítás közöltetik. Ez oklevélből azt tanuljuk: hogy a városi tisztválasztások még hajdan a magyar állam legrégebb korszakában is rendesen és közvetlenül a polgárok általános szavazatával eszközöltettek; rendkívüli körülmények közt azonban, — mint ekkor Szegeden, a mindig előfordulni szokott veszekedések eltávolítása tekintetéből történt, — a választások közvetve, vagyis választók által rendeltettek eszközöltetni. — Már most ha a városi tisztválasztásoknak 1848. előtt általában a választó polgárok általi gyakorlatára emlékezünk és az 1870.: XLII. t. cz. 65. §. keletkezését megelőző eseményekre viszagondolunk, a közvetített választás eszméjével nemcsak könnyen megbarátkozhatunk, hanem azt is bizton reménylhetjük, hogy az éles ellentétet képező pártok megszüntetésével, a nemzet jellemében gyökerezett és a polgári szabadság alapját feltételező közvetlen és általános szavazat általi választások egy rövid törvényezikk által mihamarabb visszaállíthatnak.

(Folytatása következik.)

Az országos néptanítói gyűlés.

Kecskemét, Aug. 30. 1870.

Tekintetes Szerkesztőség!

Engedje meg, hogy becses lapja számára valamit a f. h. 16., 17. és 18-án Pesten tartott első magyarországi egyetemes néptanítói gyűlésről közöljek. Jól tudom, hogy ez már „post festum“ történik, de ez azért van, mivel elvártam ügyesebb tollú bajtársaimtól, hogy ők ezen kötelességüket le fogják rónni; azonban várakozásomban — nem tudom mi okból — csatlakozván, a hogy tölem telik, magam írom le a fent említett gyűlésnek rövid vázlatát. — Zichy Antal elnöki beszédéből csak a legfontosabb két pontot akarom kiemelni: először: t. i. azt, hogy az államnak nemesak joga, de kötelessége is van, közvetlenül a népoktatásra ügyelni, mivel ama híres angol államférfiú szerint, azon államnak, melynek joga van akasztatni, bizonyosan joga is van, sőt kötelessége a népokta-

tásra figyelni; 2-or: hogy gyermekeink oktatásával ne fukarkodjunk, mert a mit gyermekünk nevelésére áldozunk, tisztesen megtakarítjuk azt a börtönházaknál. — A praktikusabb határozatok közül, melyek a nagygyűlés által hozattak, a következőkre szoritkozom: 1-ör: Allittassanak föl mindenütt népnevelési egyletek és körök; az iskolaszék tagjai, kiválóan szakértők és az iskolával közvetlen érdeklődők közül legyenek választandók, de mindnütt a tanítók hozzájárulásával. — 2-or: A népoktatási törvény tiszteletben tartassék, és azon § módosítassék, mely a községi és felekezeti tanítók közt különbséget tesz. — 3-or: A közös iskolák — a hol csak lehet életbe léptetessenek, miután be van bizonyítva, hogy ezek előnyben vannak minden tekintetben a konfessionális iskoláknál. — 4-er: Hogy egy országos tanítóegylet és ezzel kapcsolatban egy az állam által felállítandó országos tanítói gyámintézet minél előbb életbe hozassék. — Végre a szerencsétlen rabok is iskoláztassanak, és pedig az állam által kinevezendő tanítók által. Ime ezek körülbelül a legfontosabb határozatok, melyek az 1-ső magyarországi néptanítói gyűlés által hozattak. Ohajtandó volna mindenestre, ha azok minélelőbb fogantatnának, mert mint az oktatásügy képviselője mélt. Tanárky Gedeon államtitkár úr beszédében kiemelte: a helyes és czélszerű népoktatás nemcsak az iskolát, hanem a hazát is virágzóvá teszi. Végre mi a gyűlés külalakját illeti, a vitakozás ugyan egy kis hévvel ment végbe, de a szegény néptanítók nem annyira a merev formára, mint inkább a lényegre fektették a fősúlyt, s méltán megengedhető, ha a parlamentaris taktikára nem nagy mértékben figyeltek.

Klauber János,
tanító.

Védelmi nyilatkozat.

A „Kecskeméti Lapok“ 34. száma, ministeri-tanácsos Lukácsy Sándor úrtól, nagyméltóságú m. k. közoktatási miniszter úrhoz egy hivatalos felterjesztést hoz folytatolag „A három város kertészete és gyümölcsstermelése“ czim alatt.

Kecskemétet illetőleg egy pontban így nyilatkozik: A kertipar, erdősítés, mezőgazdáság, oktatásügy s egyéb fontos érdekek Szappanos István városi tanácsnok kezeiben összpontosulnak, s bár mindezen hivatásainak buzgalmánál és szakértelménél fogva megfelelni tud, nem volt képes eddigelé a tanítóikart a földmívelési, kertészeti és fatenyésztési szakoktatásnak megnyerni, de még arra sem, hogy ott mulatásom ideje alatt ez ügyben érintkezhettem volna ezekkel.

Megilletődve olvastuk e súlyos vádat, annyival inkább, mivel már több lap is közölte. Azonban, nehogy a vádba hallgatásunkkal beleegyezni láttassunk, erkölcsileg kényszerítve érezzük magunkat ezen védelmi nyilatkozat közlésére.

Mi ok indíthatta Sz. I. városi tanácsnok urat, hogy a tanítóikart a nyilvánosság előtt így pelen-gérré állította? .. azt az ő lelke legjobban tudhatja, — de mi tudunk annyit, és ezt szintén a nyilván-

hajlású sziklatömegek határolják. A legmerészebb, keskenyen magasra nyuló szikla Hirschensprungnak neveztetik, mely az egész mély úton a legvadregényesebb pont. A Höllenpaszt elhagyva az u. n. Höllen keresztül tágasabb völgybe vezet az út, s a meredeken két oldalon felnyúló toronyalakú kopasz szikla képezi a pokol kapuját, s egy csúcs tetején váratlanul tűnik elő meglepőleg Falkenstein vár omladéka. Az elhagyott vadvidék teljes ellentétül tűnik fel a Himmelreichnak nevezett s a Dreisam patak által öntözött rendkívül termékeny völgy. Innen három óra alatt Freiburgba jutottunk.

Freiburg 16,000 lélekkel bíró város, csaknem 500 éven keresztül 1805-ig az Austriához tartozott Breisgaunak volt fővárosa; igen regényes fekvésben simul a feketeerdő lábához a Dreisam nevű folyócska mellett, mely nyitott csatornában e felette tiszta és szép város minden útjáján átömlik.

A Münster egész Németországon csaknem az egyetlen teljesen befejezett goth építészetű templom; 1152-ben vörös homokkőből kezdett építtetni. A torony magassága 385 láb, alól négyszögű, fellebb nyolekszögletben emelkedik, pompás áttört művi kötettségével.

Átellenben van az árúcsarnok a 16-ik századból, homlokzatán I. Maximilián, a spanyol I. Fülöp, V. Károly és I. Ferdinand álló szobor művei láthatók.

Az itteni egyetem (400 hallgató) kevéssé látogattatik külföldiektől. Az épület előtt van felállítva Rotteck Károly történetírónak mellképes emlékoszlopa (1848); továbbá Schwarz Berthold franciscanus barát álló képe, ki itt 1340-ben a löport feltalálta; felállítatott 1853-ban. *) A város mellett emelkedik

a Schlossberg, melynek oldalai árnyas fákkal beültetve, kertté vannak alakítva; az inneni szép kilátás a városra, a Rajna síkjára, s a Dreisam elevezőld völgyére, s a feketeerdő előrszére, gazdagon jutalmazza a rövid fáradságot. A Münster tornyának áttört szobrászóműve innen egész nagyszerűségében szemlélhető.

Délután gőzkoesira ülve a Rajna egyenes síkján haladtunk Basel felé; e vidék emlékezetembe idézte a mohácsi sikot, — oly egyenes, hogy semmi emelkedés sem volt látható, a gőzösen 2 óra járásnyi távolban. A vasútvonaltól jobbra a Rajna folyt kaviesos, több ágra szakadozott medrében; túl rajta Franciaországhoz tartozó Elsass ház- és gyárkérményeit láttuk füstölögni. Esti 6 órakor megérkeztünk Baselbe; azonnal felkerestem itt lakó kollegámat, kivel Zürichben már korábban leveleztem, s az estét egy más magyar theologus és egy épen haza utazni szándékozó iparos honfitársunk körében töltöttük el. Másnap itt még nem volt honfitársaimat sétáltattam meg a városban a számos nevezetességek megtekintése kedvéért.

Basel nevezetességei közt első helyen áll a Münster, veres homokkőből épült két tornyos templom, hajdan a régi baseli püspökség székesegyháza volt, igen gazdag történeti emlékekben. E templom II. Henrik császártól kezdett építtetni 1010—1019. a belseje byzanti stylban; az 1356-iki nagy földrendgéskor összeomlott sok része és goth modorban újíttatott ki. A homlokzaton felnyúló tornyok egyike 205 láb magas, a másik valamivel alacsonyabb, ezek valamint a három főbejárati kapu a 14-ik századból valók. A Münster mögött elvonuló folyosó tele van nevezetes férfiak emléktábláival és siremlékeivel, köztök Oecolampadiusé, ki Baselt reformálta, s Grynäusé, ki a budai akademián professor volt,

T Á R C Z A.

Napló töredékek.

Kirándulás a Duna forrásához.

(Folytatás és vége).

Hogy különösen a hegyes és ily nagy hegyes vidéken a közlekedésnek mily nagy nehezítésére lehet a sok hóesés, eléggé fogja saját tapasztalatunk bizonyítani. Donaueschingentől Freiburg 12 óra járás gyalog; mi pedig váltott 5 lóval haladva 11 óra és 1/4 alatt tettük meg ez utat, s Freiburgba délelőtt 10 óra után érkeztünk meg.

A Donaueschingen-Freiburgi útnak legérdekesebb része az u. n. Höllenthal, s kezdődik a St. Oswald kápolnánál, s mintegy 3/4 órányi hosszá. A szűk hegyi út, — mely rajta keresztül húzódik, s egy tisztán habzó esergedező patakka oszta meg a tért, — az osztrák kormány által építtetett, midőn a szerencsétlen Mária Antoinette XVI. Lajos francia király neje 1770-ben nászútját tette Franciaország felé. *) Ugyan ezen úton tette a nevezetes visszavonulást a francia tábornok Moreau 1796. októberében, midőn őt Károly főherczeg üldözöbe vette. Az úttól jobbra balra eső sziklafalak és csúcsok, hol csak egy maroknyi termő föld megakad, mindenütt fenyővel s lombos cserjékkel vannak benöve. A tulajdonképeni Höllenthal csak 15 perc hosszúságú; toronyalakú, magasba nyuló, s félelmes

*) I. Baedekers Deutschland 465. l.

*) I. Baedekers Deutschland l. 473.

nosság előtt kezeinket szíveinkre téve mondjuk: hogy: Sz. I. úr, bár mily buzgalommal és szakértelemmel tud is a kezeiben összpontosult hivatásának megfelelni, a tanítókart soha — de soha sem kísérlette meg a földmivelési, kertészeti és fatenyésztési szakoktatásnak megnyerni; — ministeri tanácsos Lukácsy Sándor úr Kecskeméti mulatását pedig eltávozására után a „Kecskeméti Lapok“-ból tudtuk meg, tehát vele azért nem érintkezhetünk, holott óhajtottunk volna tőle, mint országos capacitástól egyben-másban felvilágosítást nyerni.

Nem csalódunk, ha a vád okát abban keressük, hogy Sz. I. úr saját mulasztásait jónak vélte a tanítóikar ellen emelt váddal elpallástolni, gondolván, hogy ezek jalkiáltás nélkül elszenvednek minden gyalázatot, ha vérig sérti is őket.

A kecskeméti tanítóikar nem könyelműen ledér, a becsületet a maga értékében felfogni nem bír, vagy sérelmet is meghunyászkodva tűrő ifjonzokból, hanem mindenkit tisztelő, öntudatosan ügybuzgó, egyénisége és hivatala iránt a társadalomban alulról mint felülről a megillető méltánylást viszont megérdemlő komoly férfiakból áll, — mint ilyenek a vádban rejlő gyalázatot érzékenyen vevén, annak szennyéből tisztulni becsületbeli kötelességüknek tartják.

Ugyan azért a tisztelet legszebb kifejezésével kérjük Sz. I. urat, hogy ha már az ellenünk emelt vád a legfőbb ítélőszék a közvélemény előtt áll, és a nagyméltóságú m. k. közoktatási miniszter úrhoz hivatalosan felterjesztve van, méltóztassék következő kérdéseinkre megfelelni:

1. Melyik évben, melyik napon akart minket a fentemlített szakoktatásnak megnyerni?

2. Hol — és ki adja elő e szakoktatást Kecskeméten?

3. Lukácsy Sándor miniszteri tanácsos úr Kecskeméti mulatását velünk tudatandó, a városnak melyik szolgáját bízta meg a meghívó levéllel, — előtudná-e mutatni a láttamozott névsort?

Ezen kérdésekre adott feleleteknek nyilvánosság elé hozását a tanítóikar becsülete megkívánja, — bizunk is Sz. I. úr loyálisában, hogy kérelmünket teljesíteni fogja.

Az ellenünk emelt vádból azt is ki lehet érteni, hogy Kecskeméten minden más foglalkozású ember kitűnően ért a földmivelés-, kertészeti- és fatenyésztéshez, de a tanítóikar sehogysem, azért ezeknek szakoktatásra van szükségük. Közelebről kell őket ismerni. Azok, kik közülök szántófölddel, kert- és szőlővel megáldottak, bebizonyították már, hogy mind a háromban avatottak. Voltak, kik az ipar-kiállításon kitűnő gyümölcsöket és bort, — mások, kik szép fákat mutattak fel — mint saját termeléseiket, illetőleg oltványaikat; sőt nemesített gyümölcsért, finom borért, disz-faért, jutalmakat és okleveleket is érdemeltek. Vannak, kik saját fekvőbirtokot nem nyertek ugyan az égtől, mégis a szőlő és fanemesítésben kitűnően avatottak. Öndicséret nélkül elmondhatjuk, hogy honunkban alig van város, mely tanítói közül több szakértő gyümölcs nemesítőt mutathatna fel, mint városunk.

A szép és jó gyümölcsseiről Európa szerte elhíresült Kecskeméten nem is lehet másképen. Itt a különféle foglalkozású emberek közül igen sok képes gyakorlatilag szakoktatást adni a földmivel-, kertészeti- és fatenyésztésből, így barát barátjától, fiú apjától tanulja meg; ezért volt eddig felesleges a népiskolákban tanítani.

Hogy a tanítóikar nem oly közönyös és hajthatlan, mint a milyenül a vádban jelezte, ki-tűnik a következő példából is: — a városi tanügyi bizottság gyűléséből még a múlt év elején ft. Zimmermann Jakab úr elnökle alatt albizottság küldött ki, hogy a helyben felállítandó kisedovoda érdekében a tanítóikar közreműködésével vélemény javaslatot terjesszen be. A tanítóikar örömmel ragadta meg az alkalmat, és azonnal elkészítette a véleményes javaslatot, mely az albizottsági elnök aláírásával bizonyosan a városi bizottsági elnök úrnak régen kezeihez jutott. Azóta hol késik az éji homályban?... a mi tudáskörünkön kívül esik.

Kecskeméten Augustus hóban 1870.

A kecskeméti tanítói egyesület nevében
Böszörményi Mihály,
elnök.

A kecskeméti reformált egyházmegyei néptanítók folyó évi értekezete szeptember 8-án Nagy-Körösön fog megtartatni.

Kelt Kecskeméten, augusz. hó 1870.

Böszörményi Mihály,

értekezeti elnök.

Nyilvános köszönet.

Alolirottak mind azon tisztelt barátainknak és barátainknak, kik az általuk készített díszes siremlék felállításával, boldogult atyánk hamvai iránti tiszteletüket, s az által egyszerűsített családunk iránt való jóindulatukat újabban is tanúsították, a legőszintébb szíves köszönetünket nyilvánítjuk.

Kecskeméten, 1870. Sept. 1.

Csányi Károly, Csányi Terézia, Csányi Amália, Csányi Karolina, Csányi István.

Helyi és vidéki ujdonságok.

— Szabó Imre köz- és váltóügyvéd s városi tisztü ügyész folyó évi aug. 27-én esti 9^{1/2} órakor általános elgyengülésben, életének 39-ik, házasságának 1-ső évében meghalt. A városi tisztikarnak és nagy néptömégnek részvéte mellett ugyanazon hónap 29-én eltemtetett.

† **A királyi család** Sept. 15-én Budára jö, honnét párnapi tartózkodás után a királyné Gödöllőre megy, s ott töltendő az őszi idényt, a király Bécsbe utazik vissza.

† **A Wenckheim grófi család** Vésztőn 24 házhelyet hasított ki saját birtokából ugyanannyi vésztői oly egyének számára, kik 1848—49-ben a szabadságharcokban résztvettek. Szép és hazafias tett.

† **Egy szarvasi gyermeket**, kit még néhány hét előtt épen láttak, nyelvét kivágva és tagjait kifecizmitva találták meg közelebb Gyomán.

— A gyermek irás által adta tudtul, hogy a czigányok fogták el és csonkították meg.

† **Egy magyar kém**, vagyis csak magyarországi debreczeni születésű Hirschler Mark gabna kereskedelmi ügynök mult hó 20-án Chalonsban Franciaországban kémkedés miatt haditörvény-székileg halálra ítéltetett, s az ítélet ugyanazon nap d. u. rajta végre is hajtatott.

† **Buda város kapitányi hivatala** a mult szombaton éretlen dinnyével megrakott 8 szekeret borított a Dunába. Nállunk sem ártana a dinnye-piacon kissé körül nézni.

† **Pankovics István** munkácsi püspököt több havi távolléte után székhelyén Ungvárt nagy lelkesedéssel fogadták aug. 25-én, s estve fáklyás zénelv tiszteleték meg, mely alkalommal Roykó Béla köszönté fel a köztiszteletű főpapot, kinek az „Ung“ szerint így válaszolt: „Én nem szeretem, nem szerethetem a háborút, és kérem is az istent, hogy óvja meg attól hazánkat; de ha mégis azt úgy rendelné a gondviselés, hogy mi is háborúba sodortassunk, akkor különösen nekünk kel. szer-tartású katolikusoknak áll érdekünkben, kötelességünkben, koronás királyunk trónját s édes hazánk integritását megvédeni minden támadás ellen, és ez esetben én leszek az első, a ki népemet fel-séges királyom és hazám védelmére a harcza be-vezérendem.“

Kimutatás a kecskeméti takarékpénztár 1870. Augustus hónapi forgalmáról.

Bevétel:	
Pénztárállás 1870. Julius 31-én	15,103 „ 17 „
Betételek	26,288 „ 66 „
Különléte díjak	732 „ 19 „
„ kamatok	1,832 „ 14 „
Visszafizetett kölcsönök	
Előlegek után	8,479 „ — „
Váltók „	87,783 „ — „
Összesen:	140,218 ft. 16 kr.
Kiadás:	
Visszafizetett betételek	12,351 ft. 79 kr.
Kifizetett folyó kamatok	212 „ 99 „
Kölcsönök	
Allam és hitelpapírra	8,538 „ — „
Váltókra	88,884 „ — „
Tisztviselők és szolga fizetése	219 „ — „
Üzleti költség	54 „ 56 „
Intézeti-helyiség lakbér, Január 1-ig	76 „ — „
Viszleszámitolás	21,000 „ — „
Pénztár állás 1870. Aug. 31-én	8,881 „ 82 „
Fösszeg:	140,218 ft. 16 kr.

Markovits György.

Tudósítás a kecskeméti piacról.

(Alsó-ausztriai mérő szerint.)

1870. évi Augustus 30.

Búza 87 fontos 4 ft. 50 kr., 83 fontos 4 ft. 20 kr., rozs 76 fontos 2 ft. 80 kr., 74 fontos 2 ft. 76 kr., árpa 2 ft. 20 kr., zab 1 ft., 80 kr., köles 2 ft. 60 kr., kukorica 3 ft. 80 kr., burgonya 1 ft., széna mázsája 1 ft. 50 kr., szalma mázsája 90 kr., keményfa öle 18—19 ft. puhafa öle 11—12 ft.

Felelős szerkesztő: **Hornyik János.**

de a reformatio lelkes terjesztése miatt 1523-ban Magyarországból távoznia kellett. A templom belsejében látható egy 1486-ban egy darab kőből kifaragott szószék, gothizlésű kehelyakkal; továbbá Habsburgi Rudolf nevének Anna császárnének, s fainak Hartmann és Károlynak ravatalai († 1276.), és több más nevezetességek. Itt tartatott 1431-től a híres baseli zsinat, melynek már akkor célja volt az egyházat „in capite et membris“ reformálni, s itt mondatott ki a pápa 4-ik Eugenius ellenzése daczára is, hogy „az egyetemes zsinatok a hit, egyházi szakadás, s reformatio ügyében önállóak, s a pápa felett levők“ (1434.)*. A zsinat 17 évig tartott. Közel a Münsterhez egy mellék útjában áll az egyetem egyszerű szerény épülete, folyosói inkább búvólyukak, régebben az ágostoniak zárdája volt. Ezen egyetem II. Pius pápa bullája által alapított 1460-ban. A fentebbi századok legnevezetesebb férfiai tanítottak ebben mint pl. Keisersbergi Geiler, Rotterdami Erasmus, a görög Antonicus Contoblas, továbbá Paracelsus, Glareanus, Reuchlin, Myconius; — a 16-ik században Oecolampadius, Grynäus theologusok, később Buxdorf, Euler, Bernoulli, Stähelin; a legújabb időben Hagenbach, De Vette, stb. — Pár száz lépésre innen van a nevezetes Rajna hidja, mely 1226-ban építettett. Balról van rajta egy kis kápolna az u. n. Käppelin Joch, melyből az istenitéletek korszakában a boszorkányokat a Rajnába taszították; a reformatio korszakában pedig a feslett életű nőket nyilvánosan ide kiállították szégyen szemre.

Az újabb épületek közül leginkább kitűnik a goth izlésben faragott kövekből épült Sz. Erzsébet templom, melyet egy baseli lakos Burekhard-

Merian Kristóf építettett saját költségén († 1858.) Ebből az egy esetből is kitűnik, hogy Basel lakosai közt mily felette gazdagok találtak. (Mint hallottam, Baselban 64 milliomos lakik.)

Basel délkeleti végén egy halmon van felállítva a St. Jakab emlék az 1444. Aug. 26-án itt elesett schweiziek emlékére. A francziáknak 60,000 főnyi seregével itt ütközött meg a schweiziek 1200 főből álló maroknyi esapata, a francziák 8000 halottat vesztek, s a schweiziek közül csak 10 menekült meg életben. Az emléket Basel polgársága emelé 1824-ben.

Baselből újra gőzköcsin indaltunk el, már most haza felé; közel Baselhez látszott a kis St. Jakab falu. Szép erdős völgyeken haladtunk a Jura hegy lábánál számos állomást érve; az egész év alatt Frenkendorfban láttam golya-fészket — a templom tetején. Itt-ott a sűrű fás hegyeken váromladékok tűntek elő kis időre; — e vonalon számos alagúton megy a vonat keresztül, melyek közt legnevezetesebb a hauensteini 8310 láb hosszú s a Hauenstein hegy csúcsa alatt 770 lábnyira van átfúrva. A vonat 6—7 perez alatt haladja át, (gyors vonat 5 p.). Az építéskor 1857-ben Május 28-án egy még ki nem falazott üreg beszakadt, s a bent dolgozó 52 munkás előtt elzárta az utat a kijöhetésre, — mind ott fuladt; a mentési kísérletkor újlag 11 ember veszté el életét. Mindnyájan egy sirban nyugosznak. Az alagútakból kiérve kis időre láthatók a havasok. A vonat nagy kanyarullalal ereszkedik le a nagy lejtőn, s az Aare folyón keresztül épített hidon áthaladva Olten állomásnál állapotunk meg. A város maga az indóháztól mintegy 5 pereznyi távolságra esik. Oltenből kiindulva sűrű fiatal erdőben haladt eleintén gőzöcsünk folyvást az Aare partján; balra Winznau falu fölött a fák lombjai közül Alt Göszen

lovagvár omladéka tünt elő, hol a híres verekedő Falkenstein Tamás lakott, mig nem a solothurniak és berniek a várat le nem rontották 1444-ben. A még fenálló toronyban számtalan áldozat éhezettett halálra. Schönewerth állomást elvagyva Aarau város alatt fűrt alagúton halad át a vonat, úgy hogy az utas alig láthat belőle valamit. Aarauról megjegyzésre méltó nevezetesség, hogy a templomban katolikusok és protestansok felváltva tartják istentiszteletüket. Nevezetes e vonalon Schinz-nach, híres fürdővel; a helységtől 20 pereznyi távolságra van Habsburg vára, az osztrák császárok, s I. Ferdinánd óta magyar királyok őseinek bölesője. Altenburgi Radbot gróf által építettett 1020-ban; jelenleg egy tűzör lakja. A toronyfalai 8 láb vastagok s faragatlan kőből épültek. Közép részén van még néhány szoba, melyben állítólag I. Rudolf császár, mint habsburgi gróf lakott. Jobbra látható Brunegg várkastély, melyben Gessler Herrmann helytartó fiai laktak.

Következik Brugg a bölesészek és próféták városa (a mint nevezik, 1200 lakossal) mivel itt számos irodalmi notabilitás született, pl. a hannoveri orvos Zimmermann, a schweizi kronikás Etterlin, a theologus Szapfer, a még élő Fröhlich költő, s többek.

Baden fürdő helyet elhagyva a Zürich mögött messze elnyuló sikon nyilegyenesen robog a vonat; jobbra látható az Uetli hegy, csúcsán a schweizi izlésű vendéglő; szemközt magashalmon a szövetségi polytechnikum. A vonat egyes elszórva épült házak közt halad a zürichi indóházig.

